

NADER ONDERZOEK HUISMUS EN VLEERMUIS

REESLOOT 10

TE PIJNACKER

Ecologie

Rapportage nader onderzoek huismus en vleermuis

Reesloot 10 te Pijnacker

Opdrachtgever	Gemeente Pijnacker-Nootdorp Postbus 1 2641 EZ Pijnacker
Rapportnummer	8584.002
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	22 oktober 2019
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 010 - 7640828 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	M.M.J. van der Aa, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	A.M. Vergeer, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	1
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
	4.1 Huismus.....	3
	4.2 Vleermuizen.....	3
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
	5.1 Huismus.....	6
	5.2 Vleermuizen.....	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	8
	6.1 Huismus.....	8
	6.2 Vleermuizen.....	8
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	9

BIJLAGE I – Toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de Gemeente Pijnacker-Nootdorp opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek huismus en vleermuis aan de Reesloot 10 te Pijnacker.

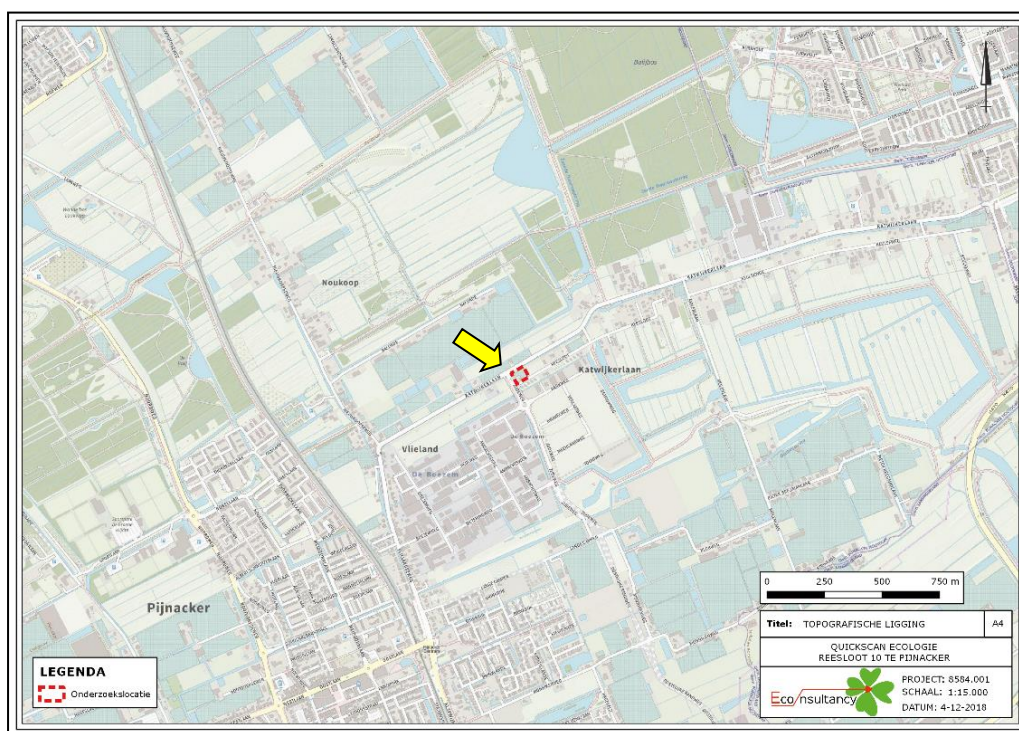
Het nader onderzoek huismus en vleermuis is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in januari 2019 op de onderzoekslocatie heeft opgeleverd (rapport 8584.001).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 3.500 \text{ m}^2$) ligt aan de Reesloot 10, circa 1,3 kilometer ten noordoosten van de kern van Pijnacker. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de RD-coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 90.22$, $Y = 449.67$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De gehele bouwlocatie betreft een perceel bebouwd met een kas en een vrijstaand woonhuis. Aan de hand van de resultaten van de quickscan is geconcludeerd dat de onderzoekslocatie van het nader onderzoek flora en fauna enkel het woonhuis betreft.

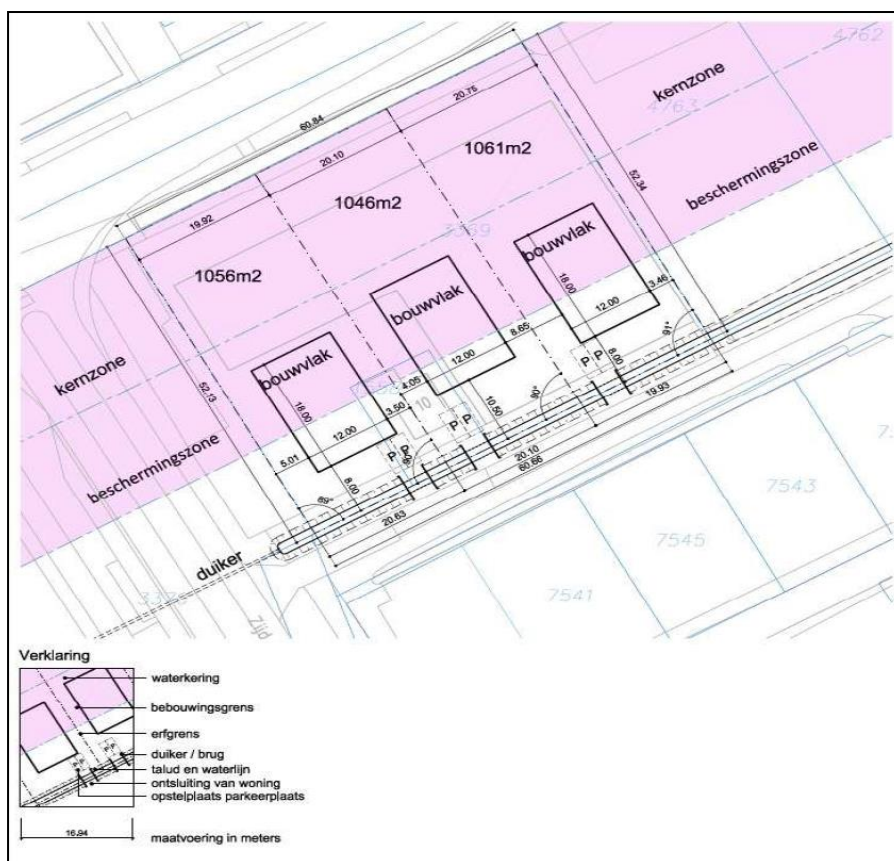
Het onbebouwde deel rond het woonhuis is bestraat. Verspreid over de onderzoekslocatie liggen stapels met hout, palen, stenen, zandzakken, etc. Er bevindt zich een vijvertje met opstaande rand

naast het woonhuis. Ten noorden van de kassen bevindt zich dijktafval van enkele meters breed, dat dichtbegroeid is met lage struiken en ruig gras.

Tussen de onderzoekslocatie en de Zijdweg bevindt zich een smalle strook met een aantal bomen en struiken. Direct ten oosten en zuiden van de onderzoekslocatie bevindt zich een weide met een vervallen stal die tegen de kas is aangebouwd. Direct ten noorden van de onderzoekslocatie loopt een watergang die de onderzoekslocatie scheidt van de Katwijkerlaan. Deze watergang is beschoeid en heeft hoge ontoegankelijke oevers. Direct aan de overzijde van deze weg liggen twee kassencomplexen. Op een kleine honderd meter ten zuidwesten van de onderzoekslocatie ligt bedrijventerrein 'De Boezem'. Dit bedrijventerrein wordt deels ontsloten door de Zijdweg, die langs de westzijde van de onderzoekslocatie loopt. De wijde omgeving bestaat vooral uit vochtige weiden, veel sloten, verspreide bebouwing en bos (voornamelijk populier en els).

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens een project te starten voor de realisatie van een drietal woningen, zie figuur 2. De bestaande opstallen worden gesloopt. Het water van de Reesloot zal op initiatief van de gemeente en Delfland naar het westen doorgetrokken worden, richting de Ambachtsweg.

Figuur 2. Planchets. Bron: stedenbouwkundig tekenbureau Frans van Kleef, 23-08-2018.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan flora en fauna d.d. 14 december 2018 blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de huismus, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger er op sommige punten meer informatie is benodigd.

“Het kascomplex is ongeschikt voor beschermde soorten. Er hoeven hier geen aanvullende onderzoeken te worden uitgevoerd.

Het te slopen huis is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen en de huismus. Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dient een nader onderzoek naar deze soort(groep)en uitgevoerd te worden.”

Er is meer informatie benodigd op de volgende punten:

- De aan- of afwezigheid van vaste rust- en/of nestlocaties van de huismus;
- De aan- of afwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten;
- De mogelijkheid dat de onderzoekslocatie functioneert als een essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van bovengenoemde soorten;

Een nader onderzoek binnen het geschikte seizoen is geadviseerd om uitsluitel te geven over het gebruik van het huis op de onderzoekslocatie en de directe omgeving door bovengenoemde beschermde soorten. Vervolgens dient vastgesteld te worden of overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project en of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens wordt gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, wordt ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus(nesten). De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

4.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) zijn in de periode half april tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De onderzoeksronden zijn in de avonduren (van zonsondergang tot twee uur na zonsondergang) of ochtenduren (van twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf/baltsplaats en individuele winterverblijfplaats. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor de gewone dwerg-

vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs-)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs-)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei tot oktober). Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn zij druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. In deze periode produceren mannelijke vleermuizen sociale geluiden vanuit, of vliegend rondom, bebouwing om vrouwtjes te lokken. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats. Tevens is onderzoek uitgevoerd naar individuele winterverblijfplaatsen.

Een massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger is op voorhand uit te sluiten op deze onderzoekslocatie. Door de geringe omvang van het pand, de laagbouw, de bouwstijl, en het aantal en de locaties van de wegkruipmogelijkheden, wordt het gebouw niet geschikt geacht als massawinterverblijfplaats voor deze soorten. Naar verwachting is de temperatuurbufferende functie van het gebouw niet voldoende om geschikt te zijn als massawinterverblijfplaats. Ook komen de kenmerken van het pand niet overeen met de kenmerken van bebouwing waarin aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen is aangetoond. Derhalve is onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen niet aan de orde.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode is voornamelijk gelet op sociale geluiden.

Het totaal aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie en het aantal waarnemers. Verwacht wordt dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een verrekijker, een zaklamp en een batdetector (Pettersson M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van vleermuissoorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name de Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de analyseprogramma's BatSound en BatExplorer.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek bestond uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april		mei		juni		juli		augustus		september	
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend		2 x avond				-	2 x avond			
	datum		9-5-2019**		4-6-2019* en 9-7-2019*					22-8-2019* en 18-9-2019*			
	functie		zomerverblijf		kraamverblijf					paar/baltsverblijf			
huismus	tijdstip	2 x overdag			-								
	datum	15-4-2019* en 9-5-2019**											
	functie	territorium											

* Het veldwerk is door één persoon uitgevoerd.

** Het veldwerk is door twee personen uitgevoerd.

Tabel II geeft een overzicht van de tijden en weersomstandigheden behorend bij de uitgevoerde veldbezoeken. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen en vleermuizen over het algemeen gunstig. Tijdens de huismus onderzoeksrond van 15-4-2019 was de temperatuur relatief laag. In de omgeving, ten oosten van de onderzoekslocatie, zijn op deze ochtend echter roepende huismussen waargenomen, wat laat zien dat de weersomstandigheden geschikt waren voor het onderzoek naar deze soort. Tijdens de overige veldbezoeken lag de temperatuur niet onder de 9 °C. De windsnelheid lag tijdens alle bezoeken beneden de 3 m/s (2 Bft) en er was eenmalig kort sprake van lichte neerslag. Tijdens de overige veldbezoeken was er geen sprake van neerslag, anders dan een lichte motregen. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor de uitvoer van huismus- en vleermuisonderzoek.

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

	Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
Huismus	15-4-2019	07:30 - 08:30	°C 4-7	Droog, helder, windsnelheid max. 3 m/s*
Huismus en vleermuis	9-5-2019	04:00 - 07:00	°C 9	Droog, helder, windsnelheid max. 2 m/s*
Vleermuis	4-6-2019	21:55 - 23:55	°C 20	Lichte regen max. 2 mm/uur tot 22:15, daarna droog, windsnelheid max. 1 m/s*
	9-7-2019	22:00 - 00:00	°C 15	Droog, helder, windsnelheid max. 1 m/s*
	22-8-2019	21:22 - 23:52	°C 16	Droog, helder, windsnelheid max. 1 m/s*
	18-9-2019	20:40 - 22:40	°C 13	Droog, bewolkt, windsnelheid max. 2 m/s*

* Er is elk veldbezoek ter plaatse gekeken of de weersomstandigheden gunstig zijn. Ook is er gebruik gemaakt van weersgegevens gemeten door het dichtstbijzijnde weerstation, zoals deze opgeslagen zijn volgens <https://www.knmi.nl>.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Tijdens het nader onderzoek naar huismussen zijn geen huismussen of (sporen van) nestlocaties waargenomen bij het te slopen huis op de onderzoekslocatie.

In de omgeving ten noordoosten van de onderzoekslocatie bij de boerderij is huismusactiviteit waargenomen van zes huismuspaartjes. De mannetjes zijn roepend op het dak geobserveerd. Dit gebouw met zes mogelijke huismusnestlocaties is echter op dusdanige afstand van de onderzoekslocatie dat het buiten de invloedssfeer ligt van de voorgenomen werkzaamheden op de onderzoekslocatie en zal derhalve buiten beschouwing worden gelaten.

Bij de sloop van de bebouwing zal geen sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van vaste rust- en/of nestlocaties en functioneel leefgebied van de huismus.

5.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen en activiteit binnen de onderzoekslocatie

Tijdens de avond- en ochtendbezoeken in de kraam- en zomerperiode (9 mei, 4 juni en 9 juli 2019) zijn geen aantikkende, of in- en uitvliegende gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger) waargenomen. Er zijn gedurende de onderzoeken geen verblijfplaatsen aangetoond. De vleermuisactiviteit rondom de te slopen opstallen was tijdens het ochtendbezoek zeer laag. Enkele gewone dwergvleermuizen zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie langs gevlogen. Tijdens de avondbezoeken in de zomer- en kraamperiode zijn enkele foeragerende en sociaal roepende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen, maar geen aantikkende of zwermende vleermuizen, zoals te verwachten bij een kraamverblijf. Tijdens de avondbezoeken in de kraamperiode is ten zuiden van de onderzoekslocatie tweemaal een laatvlieger gepasseerd. Ten noordwesten van de onderzoekslocatie zijn tweemaal meerdere ruige dwergvleermuizen foeragerend en sociaal roepend gepasseerd. Ten oosten van de onderzoekslocatie is tweemaal een enkele gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen. Er is in geen van de gevallen gebouwgebonden gedrag aangetoond. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de bebouwing op de onderzoekslocatie in gebruik is als zomer- en/of kraamverblijfplaats van een vleermuissoort.

Gedurende de avondronden in de paarperiode (22 augustus en 18 september 2019) zijn geen paarverblijfplaatsen aangetoond op de onderzoekslocatie. Tijdens de avondronden zijn enkele passerende foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen ten zuiden en oosten van de onderzoekslocatie. Ook is sporadisch een werfroepend exemplaar van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Aan de hand van het waargenomen gedrag van dit individu kan worden geconcludeerd dat de onderzoekslocatie geen deel uitmaakt van het paarterritorium van deze gewone dwergvleermuis. Er zijn geen aantikkende, of in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de te slopen opstallen gedurende de paarrondes. Paarverblijfplaatsen van vleermuizen binnen de onderzoekslocatie zijn daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tijdens de veldbezoeken is buiten de onderzoekslocatie sporadisch een werfroepende gewone dwergvleermuis passerend door de straat, langs de ten zuiden gelegen woonhuizen waargenomen. Dit duidt op de mogelijke aanwezigheid van een paarterritorium in de buurt van de onderzoekslocatie. De zuidelijk gelegen woonhuizen zijn hoger en mogelijk geschikt als paarverblijf. De vleermuizen zijn echter enkel passerend waargenomen en er is geen gebouwgebonden gedrag geobserveerd. Moge-

lijke paarverblijfplaatsen in de omgeving zullen door de afstand tot de onderzoekslocatie niet binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden vallen en zullen derhalve buiten beschouwing worden gelaten.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn buiten de onderzoekslocatie, bij de bomen ten oosten en de bomen ten zuidwesten, enkele passerende foeragerende gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen waargenomen. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen, omdat de onderzoekslocatie voornamelijk uit bestrating en bebouwing bestaat en het daardoor geen optimaal foerageergebied betreft. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer en beter geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig in de vorm van halfopen landschap met weilanden en bosranden. De nieuwe situatie zal bovendien naar verwachting foerageergebied bevatten van minimaal gelijke kwaliteit, en mogelijk betere kwaliteit, wanneer er tuinen worden aangelegd rond de te realiseren huizen in plaats van het bestaande kascomplex. Een negatief effect van de ingreep op essentieel vleermuisfoerageergebied wordt dan ook op voorhand verwaarloosbaar geacht.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De wand van de kas kan als een lijnvormig element worden gezien. Er zijn echter geen aansluitende lijnvormige elementen die ervoor zorgen dat de kas kan dienen als een vliegroute. Tijdens de veldbezoeken zijn in de directe omgeving dan ook geen eenduidige vliegpatronen waargenomen. Verstoring van een essentiële vliegroute en overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes is niet aan de orde.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen. Het nader onderzoek heeft uitgewezen dat de onderzoekslocatie geen vaste rust- en/of nestlocaties van de huismus bevat. Bij de voorgenomen sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden worden daarom geen nestlocaties beschadigd en/of vernield en is geen sprake van opzettelijke verstoring. Er is geen overtreding van de Wet natuurbescherming aan de orde.

6.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen. Onder deze verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes), paarterritoria en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten.

Bij de voorgenomen sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen weggenomen, vernield of beschadigd. Artikel 3.5 lid 2 betreft het opzettelijk verstoren van dieren. Artikel 3.5 lid 4 betreft een verbod op het opzettelijk beschadigen of vernielen van een verblijfplaats van vleermuizen. Bij het weggagen van een vleermuis, als gevolg van de sloop van de opstallen, is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht. Het uitgevoerde nader onderzoek heeft uitgewezen dat de onderzoekslocatie geen rust- en/of verblijfplaatsen vervult voor gebouwbebouwende vleermuissoorten. Bij de voorgenomen sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden worden daarom geen rust- en/of verblijfplaatsen beschadigd en/of vernield en is geen sprake van opzettelijke verstoring.

Een ontheffing voor de werkzaamheden ten aanzien van vleermuizen is niet aan de orde. Wel wordt aanbevolen om zorgvuldig te handelen tijdens de sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden, omdat er altijd sprake kan zijn van onverhoopte aanwezigheid van een vleermuis, op een onverwachte plek. Ook wordt geadviseerd gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting tijdens de bouw en in de nieuwe situatie. Vleermuisvriendelijke verlichting is naar beneden gericht en is amberkleurig, wat voor vleermuizen het minst verstorend is.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Gemeente Pijnacker-Nootdorp een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Reesloot 10 te Pijnacker.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een project te starten voor de realisatie van een drietal woningen. De bestaande opstallen worden gesloopt. Het water van de Reesloot zal op initiatief van de gemeente en Delfland naar het westen doorgetrokken worden, richting de Ambachtsweg.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

Uit het onderzoek is gebleken dat het huis niet in gebruik is door de huismus als vaste rust- of nestlocatie. Daarnaast is uit het onderzoek gebleken dat het huis ook door vleermuizen niet in gebruik is als zomer-, kraam-, en/of paarverblijf. De vleermuisactiviteit rondom de onderzoekslocatie was laag en verblijfplaatsen zijn uitgesloten op basis van de onderzoeksresultaten.

Conclusie

Bij de voorgenomen sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden worden geen nestlocaties beschadigd en/of vernield van de huismus en is geen sprake van opzettelijke verstoring. Ook voor vleermuizen geldt dat er geen verblijfplaatsen zijn aangetoond in relatie met de bebouwing op de onderzoekslocatie. Juridisch gezien is er daarom geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de huismus en vleermuis. Wel wordt aanbevolen om zorgvuldig te handelen tijdens de werkzaamheden, omdat er altijd sprake kan zijn van onverhoopte aanwezigheid van een vleermuis, op een onverwachte plek. Ook wordt geadviseerd om gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting.

Onverwachte situaties

Ondanks dat aan de vereiste onderzoeksinspanning is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele beschermde individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnamen, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch (verblijfplaatsen van) één of meerdere huismussen of vleermuizen worden aangetroffen op onverwachte plekken, dienen de versturende sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale huismus- en/of vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

Tot slot dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht ten aanzien van in het wild levende dieren en planten (zie bijlage I, zorgplicht).

Econsultancy
Rotterdam, 22 oktober 2019

BIJLAGE I – Toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

De tekst van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, waarin de zorgplicht voor alle in het wild voorkomende planten en dieren is vastgelegd, luidt als volgt:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Deze plicht treft dus niet alleen de dieren en planten die zijn vermeld op de lijsten behorend bij de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, de Conventies van Bern en Bonn of artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

De plicht houdt zoveel in dat een ieder die weet, kan weten, vermoedt of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten in het wild levende dieren of planten nadelige gevolgen kunnen ondervinden, zijn handelen of nalaten moet aanpassen ter voorkoming, beperking of ongedaan making van die gevolgen, zoals beschreven in lid 2 van het zorgplichtartikel.

Onder nadelige gevolgen dient hierbij niet alleen de dood of verwonding van dieren dan wel de vernieling of beschadiging van planten te worden verstaan.

Dit verplicht de initiatiefnemer van ruimtelijke ingrepen of andersoortige activiteiten ertoe om voorafgaande aan de uitvoering of realisatie zich op de hoogte te stellen van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid van die natuurwaarden en van de mogelijke gevolgen van zijn handelen voor die natuurwaarden. Dit vereist zorgvuldigheid van de initiatiefnemer. Hij dient ook al bij de voorbereiding van zijn handelingen oog te hebben voor de bescherming van de natuurwaarden en tijdens de uitvoering en realisatie steeds een focus te hebben op voorkoming of ongedaan making van nadelige effecten op die natuurwaarden.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaar rond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

